
ünnepnapok

BRASNYÓ ISTVÁN

PÉTER-PÁL-NAP A TANYÁN

A hideg hajnal után,
amelynek harmata még ott csillog
az ablakokon,
a ház előtt szétömlik a verőfény —
amikor a lombok megtelnek zsongással
és ernyedten hullanak a fűbe
a nyárelő sárga körtéi;
emberek állnak meg az úton,
ahol a szél alatt
portól szürke árpakalászok hajladoznak,
a tenyerek kalászokat morzsolnak,
kitapintják a jövő magvait
ezen az áttetsző délelőttön,
amíg a kattogva közeledő aratógép
egyenes nyomot hagy maga után
a gyomok tarkította barázdában.

KIVONULÁS

A föld tele emberekkel,
akiknek a háta csillog a verejtéktől
és ormóttan kezükkel félresimítják
a homlokukba tapadt hajat,
nehéz zsákokat emelnek,
miközben a hőség feljebb szökik,
mint valaha is;
a vastagra sodort cigaretták füstje
mozdulatlanul áll a levegőben:
dél, teljes szélcsend,
az ég kékje akár a kidőlt vizeskanna
zománca a langyos tócsa közepén —

az égaljon magasra szöknek a fakoronák,
amerről, úgy sejteni, valami közeledik,
vagy túl rajtuk történik valami
szokatlan vagy megszokott.

NAGYBOLDOGASSZONY NAPJARA VIRRADÓ ÉJSZAKA

Szikrától és száraz villámoktól
remegő sötétség
a csillagok alatt,
melyben meglapulnak a tetők és a kazlak,
míg a széna harsogva szárad:
az ablakok a fülledt éjszakára tárva,
tükrükben a tejút örvénylik —
a neszek odakinn és idebenn,
a fehér falak messzebbre úsznak
mint fénykorongjával a hajnalcsillag;
a függönyön belül eltévedt mozdulatok,
ébredlét,
amit egy húsos levelű növény illata táplál,
és indái
a földre lerakott gyümölcsök között
hangtalanul motoszkálnak.

ZARÁNDOKÚT

A naplementében fáradtan forduló
kerekek
hosszú úttól kifényesedett talpaikkal
a fémszínű ég háttere előtt
begördülnek az elcsendesett udvarra:
a lovak nyirkos hátukon viszik
a naphosszat tartó út
végtelenül szítáló porát;
az asszony leoldja fejéről a ház előtt
fekete kendőjét,
s mielőtt összehajtaná,
lassú mozdulatokkal kirázza belőle
a fák ágai közt már átszivárgó
testetlen szürkeséget —
a férfi köteleket bogoz, szíjvéget kapcsol,
vizet önt a hőségtől
kiszáradt vályúba.

BŰCSŰ

A legények összekulcsolják súlyos kezüket
a hátuk mögött
és tétlenkedve oldalognak végig
a falak mellett, lesütött szemmel,
az utca árnyékos oldalán,
melyet hirtelen előnt a lárma:
a lágy hangok özönében

virágmintás női ruhák perdülnek
s meztelen karok nyúlnak fel a levegőbe,
nyakszirtek göndör hullámai suhannak
át a fényen —
az utca porában
keskeny sarkú cipők nyomai,
amint keresztülvágnak a kocsúton;
a házak felett az égbolt
ezüst karmaival —, forróság ül
a ruhakivágásokban, a szemekben,
és a mézeskalácsok tükreiben.

MÁJUSFA

Kopácsolás a hajnalban,
amíg a híg köd
le nem csapódik az éjszakában
megdermedt levelekre;
az ajtók mögött még
csend,
csak a kovács figyel
pipával a szájában
a tüzes pánt
sistergését a póznán —
de mire a nap
az ég alján vörösen kibújik,
magasra lendül a levegőben
az ágakkal telitűzdelt kocsikerék,
amelyre a zöld és sárga üvegeket
rákötözték,
s hallani most, ahogy a szélben
egymáshoz koccannak
és zizegnek rajtuk
a színes papírszalagok.

PARASZTOK A TEMPLOM ELŐTT

Fekete ruhás férfiak
állnak körben
vagy szemben egymással a templom előtt
vasárnap dél körül —
a levegőben
eloszlott tömjénfüst emléke
és csipkés lobogók
kirojtosodott sarkai
suhannak a bokáig érő fű között,
míg a lányok
összefogózva indulnak hazafelé
a tanyákra mise után,
gyalogutakon és olyan ösvényeken,
melyeket emberemlékezet óta
nem taposott idegen láb
suhogó búzatáblák
és virágzó napraforgófejek közt.

VASÁRNAP

Az udvar pora
megszűrve a szeméttől
és a friss délelőttben
fecskecsivitelés a fák ágain.
A ház fehér fala
napfénytől ragyog
és a tehén
fücsomóval a szájában
egy pillanatra felveti fejét,
hogyan szétkémljen.
Az üres láthatáron
kenderszálak hajladoznak,
ahol egy férfi lassú léptekkel
végighalad —
könyékig feltúrt fehér inge alól
kéken világít
a karjába tetovált horgony és szív.

KÖRMENET

Meglepetéstől tágra nyílt szemek,
amíg a nap a kerek felhő alól
előbújik
és megcsillan a sövény mögött
leselkedő gyerekek haján,
akik kíváncsian figyelik
a játékot, pappal, aranysugaras
szent tárgyakkal,
melyeket ha egyszer sorra kézbe vehetnének,
ha csak egy pillanatra is,
úgy érzik most,
ők lennének a legboldogabbak.
De a menet befordul
a nagy fal árnyékába
és kialszik az arany csillogása,
mintha az imént nem is itt lett volna,
kéznyújtásnyira
és mégis elérhetetlenül.

HÉTFŐI LOCSOLKODÁS

A derűs és hideg délelőttbe
kitergetve a fehér alszoknyák
az ég áttetsző kéksége alá.
Csak a kútgém jár le-fel
és a már-már megnyugvó vizen
a súlyos favödör kiszádkásodott feneke
egy loccsanással összetöri
a legényke tükörképét,
ahogy a föld bő párája
a résekből egyszerre felszakad,
mélyebbről,

mint ameddig le lehessen ásni.
És sikongó formákat mutat itt fenn
a nedves testre rátapadó
átázott ruha,
melyen a bőr százsorta fehérebb
fehérége reszketve átsüt.

DÉLUTÁN MINDENSZENTEKKOR

A zuhogó eső
a kémény füstjét a ház elé mossa
és az ólomszínű síkságon
leülepszik a madár röpte:
hantok, göröngyök között
sáros bakancsát emelgetve
vendég érkezik,
látogató, aki hosszasan időz
a dohányfüsttel telifűjt szobában.
Az év a tél felé fordul,
fehér virágok alszanak az ablakokban;
az álmos levegőjű istállóból
kifelé bámul a fiú,
vadászokat vár, körbeszaglászó
kutyákkal,
akik megengednék, hogy puskájukból
a puszta égre lőjön.

PÜNKÖSD

A zöld bozótok között,
ahol az út lefut a lejtőn,
egy kislány ül
és tenyéryni leveleket rakosgat egymásra,
amiket az útilapuról tépdés:
a nap épp odasüt —
néha egy pillantást vet
az útszélen legelő birkákra,
amelyekért most ő felel;
de gondolatban már a faluban van,
délután,
és a tükör előtt felveszi
új ruháját, melyben
majd végigmegy az utcán,
ahol az ablakokból bodzaágak
keserű illatú virágai hullatják
kénsárga porukat
a lesöpött téglajárdára.

NAGYHÉT

Zöld hullámaival éjszakánként
az álmatlan holdfényben
felgyülemlik a rengeteg növény
az ablak előtt,

ahol az asszony megáll
és kibontja haját
mielőtt lefeküdne;
felemelt karjai megrándulnak,
ahogy keze tűk után tapogat,
amiket ajkai közé gyűjt
s utána eloltja a lámpát,
a falakon felcsap a zöld derengés —
az üres konyhában az asztalra
odakészítve a liszt
a hajnali kenyérsütéshez,
fehér halmán tisztán látszanak
az ujjak nyomai,
amit nem bonthat meg a lélegzés
örvénye.

DÉLUTÁNI TÁNC

Az olajjal felmosott padlójú terem
sötét sarkaiban
a pókhálót kellemes hűvösség libbenti —
az ablakok spalettái csukva,
csak a zenészek ülnek nyugodtan
fönn a színpadon
végig kigombolva fekete mellényüket;
a hangszerek veretei csillognak,
csupán a nagybőgőben fészkel
valami rekedt zümmögés
odakintről, az utcáról,
ahogy egy szekér rákanyarodik a kövesútra,
és csak lassan szállingóznak befelé
a lányok nyomában a fiatal legénykék,
akikre ráparancsoltak,
hogy sötétedésre otthon legyenek,
és ma délután
az apjuk hajtotta ki helyettük
a teheneket a legelőre.

SZILVESZTER ÉJSZAKA

Gyalogosan,
keresztül a hó foltjain,
amely helyenként megrekedt a barázdákban,
a kamasz fiú sietős léptekkel iparkodik
a kivilágított ablakok felé,
nehogy valamiről lekéssen;
kabátját végig kigombolja,
hogy könnyebben lépjen
a szurokfekete és hepehupás
földön —
fél füllel a hatalmas
tanyai kutyák csaholására figyel,
de szemét nem veszi le
a fagyos éjszakában

mindinkább terebélyesedő fényekről,
amelyek előtt titokzatos árnyakként
forognak a szélben
az útmenti csupasz fakoronák.

SZENT GYÖRGY-NAPI DELELÉS

Míg a gulyáskürt a kútgémre akasztva
a nappal kacérkodik,
a falu csordája ellepi a legelőt,
melynek füve
hullámszik a tavaszi szélben
és a friss fűszálak hegye
áttetsző, akár az üveg.
A gulyás hajnal óta
ott áll az úton
két kutyájával a part alatt,
és a tanyák felé néz,
amelyekből csak a tetők gerincét
látni
s a fahegyeket,
ember egész nap nem mutatkozik:
valahonnan madárfüttyöt hallani;
de délben,
ha majd itatni kell,
kijönnek a gyerekek,
hogy segítsenek felhúzni a kútból
a vályúba azt a tengernyi vizet.

KISASSZONY

A megsárgult kukoricások
falai közt
a feltárcsázott ugaron egy gyerek,
aki az idén már kimaradt
az iskolából,
birkákat legeltet:
a falu felé tart velük,
ahol az utca most csupa
zajongás
és a rézhangszerek torka
az éjszakával feleselget;
de a tanyán, a laposon túl
nincs ünnep,
a fák hosszú árnyékai
beledőlnek a szürkületbe,
ami a napvilágra következik —
a férfiak munkája sietősebb
a megrövidült napokon,
melyeknek tompuló fényében
a malomkőbe állított fakereszt
Krisztusa fürdik alkonyatkor.

KARÁCSONY HAVAT VÁR

Az erős szélben szalmazizegés,
vastag és vöröslő felhőréteg
vonul a világ felett:
a gyertyák lángja
laposan és szárazon ellobog.
A falu irányába kisfiú halad
a porzó szántásokon,
hóna alatt a leszakadt fülű
iskolástáskával —
ruháján érződik a fenyőillat;
a házak előtt még megfordul,
visszanéz.
A fagyban csupasz vesszők pirosodnak,
érdes seprősuhintás;
a tanyakapuban, messziről látni,
villája nyelére támaszkodva
ott áll
Mijatov Obrad.

HALOTTAK NAPJA

Felpuffadt fehér virágok
a velegőben,
koszorúk gyűrűi
zöld háttérrel, és peregnek
a nedves föld frissen feltúrt göröngyei.
Az ég márványsima és márványfehér;
fekete ünneplős parasztok hajladoznak
szűk ösvényeken
végig a megnyugtató tájon:
minden alacsonyabbra zsugorodik
az utak fekete sarában —
egy férfi, egy asszony,
az istállók bereteszelt ajtai mögött
vaskosra hizott állatok, nyerítés,
és a gyerekek, egyedül maradván,
a kút körül sikongatnak
meg a szalmakazal oldalán
szánkáznak lefelé.

ÚJÉV HAJNALA

A hidegtől vörös lábú libák
az ég felé nyújtják nyakukat
és végigcsoszognak az összeropedyezett földű
udvaron,
amelyből lehámlott kérgű fagyökerek
dudorodnak elő;
krákogva áll az udvaron a gazda,
felhőket figyel
és várja, hogy feljöjjön a nap,
ugyanúgy, mint minden hajnalban.
Dér ül a lerágott kukoricaszáron,

odabenn, a házban
még alszanak,
sötétben meredezik az üres kémény
füstfogta falaival,
s aztán megkezdődik ez a nap
széltében a földeken,
ahol foglyok lapultak meg éjszakára,
védtelenül, a szabad ég alatt.